

Spis treści

Wstęp 9

Rozdział 1. Komparatystyczne badania niesegregacyjnego kształcenia niepełnosprawnych – stan i perspektywy 11

- 1.1. Kształcenie niesegregacyjne jako przedmiot badań porównawczych – metodologia i rezultaty 11
 - 1.1.1. Eksplozja badań porównawczych w pedagogice specjalnej 13
 - 1.1.2. Okres podróży pedagogicznych 14
 - 1.1.3. Błędy ekwiwalencji 15
 - 1.1.4. Opracowania encyklopedyczne 16
 - 1.1.5. Początki właściwych badań porównawczych 17
 - 1.1.6. Wykorzystanie pojęcia inkluzji w badaniach porównawczych 22
 - 1.1.7. Ateoretyczne badania porównawcze niesegregacyjnego kształcenia 27
 - 1.1.8. Podsumowanie 29
- 1.2. Dylematy metodologiczne (specjalnej) pedagogiki porównawczej a badania własne 30
 - 1.2.1. Kondycja metodologiczna pedagogiki porównawczej 30
 - 1.2.2. Cele badań porównawczych 32
 - 1.2.3. Orientacje metateoretyczne w naukach społecznych 33
 - 1.2.4. Orientacje metateoretyczne a badania własne 34
 - 1.2.5. Warianty krytycznych nauk społecznych 35
 - 1.2.6. Sprzeczności edukacji specjalnej 36
 - 1.2.7. Ontologiczne źródła zróżnicowania systemów kształcenia osób niepełnosprawnych 39
 - 1.2.8. Strategie reform edukacyjnych a zróżnicowanie systemów kształcenia osób niepełnosprawnych 40
- 1.3. Podsumowanie 42

Rozdział 2. Dyskursy niesegregacyjnego kształcenia niepełnosprawnych 43

- 2.1. Kształcenie niesegregacyjne w perspektywie etyczno-prawnej 44
 - 2.1.1. Partykularyzm jako źródło tradycyjnych rozwiązań pedagogicznych i opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych 44
 - 2.1.2. Prawa człowieka jako źródło uniwersalizacji celów działań instytucji publicznych względem osób niepełnosprawnych 45
 - 2.1.3. Kształcenie niesegregacyjne jako konsekwencja uniwersalizacji podejścia do osób niepełnosprawnych 48

- 2.1.4. Liberalna etyka społeczna a niesegregacyjne kształcenie niepełnosprawnych 52
- 2.1.5. Prawo państwa do zwierzchnictwa nad szkolnictwem i jego znaczenie w sporze o niesegregacyjne kształcenie 55
- 2.1.6. Podsumowanie 57
- 2.2. Kształcenie niesegregacyjne a pedagogika specjalna 57
 - 2.2.1. Zarys problemu 57
 - 2.2.2. Zręby tożsamości pedagogiki specjalnej 59
 - 2.2.3. Ograniczenia kształcenia niesegregacyjnego płynące z niepełnosprawności 61
 - 2.2.4. Granice niesegregacyjności tkwiące w organizacji procesu kształcenia 65
 - 2.2.5. Cele kształcenia niepełnosprawnych jako bariera upowszechnienia form niesegregacyjnych 68
 - 2.2.6. Podsumowanie 72
- 2.3. Kształcenie niesegragacyjne a teoria szkoły 73
 - 2.3.1. Otto Specka teza o sprzeczności między niesegregacyjnym kształceniem a demokratycznymi zasadami systemów szkolnych 73
 - 2.3.2. Zarys teorii szkoły 75
 - 2.3.3. Krytyka koncepcji Otto Specka z perspektywy teorii szkoły 80
 - 2.3.4. Funkcjonalna geneza segregacyjnego systemu kształcenia osób niepełnosprawnych 82
 - 2.3.5. Niesegregacyjne kształcenie niepełnosprawnych a współczesne funkcje szkolnictwa 87
 - 2.3.6. Podsumowanie 90
- 2.4. Co jest konieczne? Co jest możliwe? 91
- 2.5. Podsumowanie 95

Rozdział 3. Kiedy kształcenie niepełnosprawnych nie jest segregacyjne? 97

- 3.1. Pojęcie niepełnosprawności i niesegregacyjnego kształcenia niepełnosprawnych 97
 - 3.1.1. Sposoby rozumienia niepełnosprawności 98
- 3.2. Kształcenie, kształcenie specjalne a kształcenie niesegregacyjne 113
 - 3.2.1. Pedagogiczne sposoby zapobiegania niepełnosprawności edukacyjnej 114
 - 3.2.2. Kształcenie specjalne 118
 - 3.2.3. Kształcenie specjalne a kształcenie integracyjne 120
 - 3.2.4. Poziomy integracyjności kształcenia 123
- 3.3. Formy organizacyjne niesegregacyjnego kształcenia niepełnosprawnych 125
 - 3.3.1. Zasada najmniej ograniczającego środowiska 126

3.3.2. Typologie form organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych	127
3.3.3. Kompletność podziału form organizacji kształcenia	129
3.3.4. Trafność uporządkowania form organizacji kształcenia ze względu na poziom ich integracyjności	134
3.4. Cele i efekty niesegregacyjnego kształcenia niepełnosprawnych	137
3.4.1. Normalizacja	139
3.4.2. Społeczna funkcja wykształcenia	141
3.4.3. Integracja społeczna niepełnosprawnych jako cel kształcenia niesegregacyjnego	143
3.4.4. Badania efektów niesegregacyjnego kształcenia	145
3.4.5. Kompetencje społeczne uczniów niepełnosprawnych w segregacyjnych i niesegregacyjnych formach kształcenia	152
3.4.6. Wnioski z badań efektów kształcenia w formach segregacyjnych i niesegregacyjnych	156
3.5. Podsumowanie	157

Rozdział 4. Modele integracyjnego kształcenia niepełnosprawnych 159

4.1. Typologia jako forma wiedzy pedagogicznej	159
4.2. Zasada normalizacji a kryteria jakości systemów kształcenia niepełnosprawnych	160
4.2.1. Koncepcja adaptacyjna	162
4.2.2. Pedagogika różnorodności	163
4.2.3. Zasada normalizacji a zróżnicowanie systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych	166
4.2.4. Zakres specjalnej pomocy pedagogicznej jako kryterium różnicujące systemy kształcenia uczniów niepełnosprawnych	166
4.2.5. Miejsce udzielania specjalnej pomocy pedagogicznej jako kryterium różnicowania systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych	168
4.3. Spór o redukcję kompleksowości systemów szkolnych a jakość edukacji niepełnosprawnych	169
4.4. Typy systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych	171
4.4.1. Typ segregacyjny	171
4.4.2. Typ wspólnego nurtu	173
4.4.3. Typ asymilacyjny	174
4.4.4. Typ inkluzyjny	175
4.5. Funkcje typologii systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych	176
4.6. Podsumowanie	177

Rozdział 5. Kształcenie niepełnosprawnych w wybranych krajach – egzemplifikacje modeli 179

5.1. Kształcenie niepełnosprawnych w Niemczech – przykład systemu segregacyjnego	179
--	-----

5.1.1. Prawne podstawy systemu kształcenia uczniów niepełnosprawnych	180
5.1.2. Niesegregacyjne formy organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych	185
5.1.3. Perspektywy niemieckiego systemu kształcenia uczniów niepełnosprawnych	194
5.2. Kształcenie niepełnosprawnych w Danii – przykład systemu wspólnego nurtu	195
5.2.1. Koncepcja szkoły jednolitej w Danii	196
5.2.2. Uczniowie niepełnosprawni w koncepcji szkoły jednolitej	197
5.2.3. Główne cechy systemu kształcenia uczniów niepełnosprawnych	199
5.2.4. Formy organizacji specjalnej pomocy pedagogicznej	204
5.2.5. Kontrowersje wokół duńskiego modelu kształcenia specjalnego	207
5.2.6. Perspektywy rozwoju edukacji specjalnej	211
5.3. Kształcenie niepełnosprawnych w Japonii – przykład systemu adaptacyjnego	212
5.3.1. Kształtowanie się systemu edukacji specjalnej	213
5.3.2. System kształcenia specjalnego	216
5.3.3. Wysoki poziom integracji pierwotnej a perspektywy japońskiego systemu kształcenia specjalnego	221
5.4. Kształcenie niepełnosprawnych we Włoszech – przykład systemu włączającego	227
5.4.1. Geneza niesegregacyjnego systemu kształcenia	229
5.4.2. Ustawa nr 517 i podstawy systemu kształcenia specjalnego	232
5.4.3. Zasady włoskiego systemu kształcenia uczniów niepełnosprawnych	234
5.4.4. Środki doskonalenia niesegregacyjnego systemu kształcenia	236
5.4.5. Dylematy włoskiego systemu kształcenia uczniów niepełnosprawnych	240
5.5. Podsumowanie	245

Rozdział 6. Sens i granice zmian systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych 247

6.1. Strukturalne źródła różnicowania systemów kształcenia uczniów niepełnosprawnych	250
6.2. Strategie reform kształcenia specjalnego a poziom jego segregacyjności	253
6.3. Podsumowanie	256

Bibliografia 257

Indeks nazwisk 280

Indeks rzeczowy 286